

ПРИМІТКИ

до фінансової звітності НО «ВПФ «Соціальні гарантії» за 2018 рік

1. Інформація про НО «ВПФ «Соціальні гарантії» та програми пенсійного забезпечення

Неприбуткова організація «Відкритий пенсійний фонд «Соціальні гарантії», далі – Фонд, є юридичною особою (дата та номер запису в Єдиному державному реєстрі про проведення державної реєстрації юридичної особи 24.06.2005 р. № 1 415 102 0000 005718), яка внесена до Державного реєстру фінансових установ згідно з рішенням Держфінпослуг №5138 від 20.12.2005 р. (Свідоцтво серії ПФ №59, реєстраційний номер 12101677).

Вид Фонду – відкритий: *засновниками* Фонду можуть бути будь-які юридичні особи, крім тих, діяльність яких фінансується за рахунок бюджету України чи місцевих бюджетів.

Засновники Фонду на 31 грудня 2018 р.:

Найменування юридичної особи	Код за ЄДРПОУ	Частка у капіталі
ТДВ «АМФІТОН» (правонаступник ПАТ «НДІ «ПРЕА»)	14311407	0%
ТОВ «Торговий дім «Насіння»	30674952	0%

На зборах засновників Фонду 11 червня 2018 року (протокол № 21) затверджено вихід із складу засновників Фонду ТОВ «Керамікбудсервіс» та ТОВ «Граміка».

Згідно з даними Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань кінцеві бенефіціарні власники Фонду відсутні.

Опис діяльності Фонду

Фонд створений для провадження діяльності виключно з недержавного пенсійного забезпечення шляхом накопичення пенсійних внесків на користь учасників пенсійного фонду з подальшим управлінням пенсійними активами, а також для здійснення пенсійних виплат учасникам Фонду у визначеному Законом України «Про недержавне пенсійне забезпечення» порядку.

Накопичення пенсійних внесків здійснюється шляхом провадження інвестиційної діяльності щодо інвестування пенсійних активів Фонду. Об'єкти інвестування, у які можуть бути розміщені активи Фонду, затверджуються Радою Фонду та відображаються в його Інвестиційній декларації.

Інвестиційна декларація є документом, який визначає інвестиційну політику Фонду. В Інвестиційній декларації відображаються основні напрями інвестування активів Фонду та обмеження інвестиційної діяльності з пенсійними активами, встановлені у межах загальних вимог та обмежень інвестиційної діяльності, визначених Законом України «Про недержавне пенсійне забезпечення».

Метою інвестування пенсійних активів є приріст пенсійних коштів для забезпечення прав учасників Фонду щодо отримання ними додаткових до загальнообов'язкового державного пенсійного страхування пенсійних виплат відповідно до вимог законодавства України про недержавне пенсійне забезпечення.

Інвестиційна політика Фонду полягає в розміщенні його пенсійних активів у найбільш вигідні фінансові інструменти з метою отримання максимального інвестиційного доходу при мінімально можливих ризиках, враховуючи кон'юнктуру ринку цінних паперів, ризик вибору контрагента та інші фактори ризику, та керуючись вимогами чинного законодавства.

Органи управління Фонду

Органами управління Фонду є загальні збори засновників та Рада Фонду. Створення інших органів управління Фонду заборонено.

Рада Фонду є єдиним регулярно діючим органом управління Фонду, що здійснює контроль за поточною діяльністю Фонду та вирішує основні питання його роботи. Засідання Ради Фонду проводяться періодично (не рідше ніж раз на квартал).

Адміністратор, компанія з управління активами, зберігач Фонду

Адміністрування та управління активами Фонду протягом 2018 року здійснювалось Товариством з обмеженою відповідальністю «Компанія з управління активами «ОПТИМА – КАПІТАЛ» (код за ЄДРПОУ 32800975) згідно з Договором про адміністрування недержавного пенсійного фонду від 23 січня 2006 року №1 та Договором про управління активами недержавного пенсійного фонду від 23 січня 2006 року №1.

ТОВ «КУА «ОПТИМА – КАПІТАЛ» діяло на підставі ліцензій:

- ліцензія серії АБ №115981 на провадження діяльності з адміністрування недержавних пенсійних фондів, видана згідно з рішенням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України №559 від 24.04.2008 р.; строк дії ліцензії: з 24.04.2008 р. – безстрокова;

- ліцензія серії АВ №617838 на здійснення професійної діяльності на фондовому ринку - діяльність з управління активами інституційних інвесторів (діяльність з управління активами), видана згідно з рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку №229 від 20.03.2012 р.; строк дії ліцензії: з 26.03.2012 р., строк дії необмежений.

Місцезнаходження ТОВ «КУА «ОПТИМА – КАПІТАЛ»: 79060, м. Львів, вул. Наукова, 7А.

Зберігачем Фонду протягом 2018 року було АТ «Райффайзен Банк Аваль» (код за ЄДРПОУ 00032112) згідно з договором №57-00/08-1110-Ю від 11 лютого 2015 року.

Зберігач діяв на підставі ліцензії на провадження депозитарної діяльності депозитарної установи серії АЕ №263201, виданої Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку 13.08.2013 р., та ліцензії депозитарної діяльності із зберігання активів пенсійних фондів серії АЕ №263203, виданої Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку 13.08.2013 р.

Місцезнаходження Зберігача: 01011, м. Київ, вул. Лескова, буд. 9.

Вкладники Фонду

Вкладниками Фонду (особами, які сплатили пенсійні внески на користь учасників Фонду) протягом 2018 року були 8 роботодавців та 3 фізичні особи, з якими укладено пенсійні контракти.

Учасники Фонду

Учасниками Фонду є фізичні особи, на користь яких сплачуються (сплачувалися) пенсійні внески до Фонду, й які мають право на отримання пенсійних виплат або отримують такі виплати на умовах і в порядку, визначених *пенсійним контрактом* та договором про виплату.

Учасниками Фонду можуть бути громадяни України, іноземці та особи без громадянства.

Кількість учасників Фонду на 31 грудня 2018 р. становить 1 146 осіб.

Пенсійний контракт

Пенсійний контракт є договором між Фондом та його вкладником, який укладається від імені Фонду його Адміністратором та згідно з яким здійснюється недержавне пенсійне забезпечення учасника Фонду за рахунок пенсійних внесків такого вкладника.

Тип пенсійної програми з визначеними внесками

Фонд використовує пенсійну програму з визначеними внесками, згідно з якою суми, що підлягають виплаті у вигляді пенсійного забезпечення, визначаються відповідно до внесків, сплачених до Фонду, і отриманого від них інвестиційного доходу. Вкладники програми роблять

внески до Фонду на добровільних умовах.

Умови припинення пенсійної програми

Програма може бути припинена, якщо ліквідовані всі засновники Фонду або не залишилося жодного учасника Фонду.

Ліквідація Фонду здійснюється на підставі рішення засновника; правонаступників засновника Фонду, у випадках передбачених законодавством; суду.

Пенсійні схеми

Умови та порядок недержавного пенсійного забезпечення, що здійснюється Фондом, визначаються пенсійними схемами, які розробляються з дотриманням законодавчих вимог з питань недержавного пенсійного забезпечення та Статуту Фонду.

Фондом затверджено чотири пенсійні схеми:

- Пенсійна схема № 1 (пенсійні внески у розмірі однакового відсотка від заробітної плати Учасників Фонду);

- Пенсійна схема № 2 (розмір пенсійних внесків залежить від віку Учасників, на користь яких здійснюються такі пенсійні внески);

- Пенсійна схема № 3 (розмір пенсійних внесків залежить від стажу роботи Учасників, на користь яких здійснюються такі пенсійні внески, на підприємстві Вкладника);

- Пенсійна схема № 4 (перерахування пенсійних внесків Вкладниками – фізичними особами в нефіксованому розмірі).

Вкладники Фонду перераховують пенсійні внески на користь Учасників у розмірі та на умовах укладених пенсійних контрактів.

Пенсійні внески до Фонду

Пенсійні внески – грошові кошти, сплачені вкладником до Фонду в розмірі та порядку, установленому пенсійним контрактом, укладеним з Фондом згідно з умовами обраної пенсійної схеми. Максимальний розмір пенсійних внесків не обмежується. Пенсійні внески сплачуються перерахуванням відповідних грошових сум на поточний рахунок Фонду у його Зберігача. Розмір та порядок сплати пенсійних внесків встановлюється пенсійним контрактом відповідно до обраної пенсійної схеми.

Пенсійні активи Фонду

Пенсійні активи – це активи Фонду, сформовані виключно внаслідок пов'язаної з провадженням ним діяльності з недержавного пенсійного забезпечення.

Пенсійні активи Фонду складаються із:

активів у грошових коштах;

активів у цінних паперах;

інших активів згідно із законодавством.

Використання пенсійних активів Фонду

Пенсійні активи, що накопичуються у Фонді, використовуються для цілей його інвестиційної діяльності, виконання зобов'язань Фондом перед його учасниками та оплати витрат, пов'язаних зі здійсненням недержавного пенсійного забезпечення з урахуванням обмежень, встановлених законодавством.

Основні показники діяльності Фонду

- вартість чистих активів Фонду на 31.12.2018 р. – 7 178 564,58 грн.;
- збільшення вартості чистих активів Фонду за 2018 рік – 1 205 578,39 грн.;
- надходження пенсійних внесків до Фонду за 2018 рік - 961 721,78 грн., у тому числі пенсійні кошти, переведені з інших недержавних пенсійних фондів – 518 715,55 грн.;
- пенсійні виплати за 2018 рік - 233 850,79 грн.;
- чиста вартість одиниці пенсійних активів на 31.12.2018 р. – 2,357146 грн., що на 0,155774 грн. більше чистої вартості одиниці пенсійних активів на початок року (2,201372 грн.);

- загальна кількість одиниць пенсійних активів на 31.12.2018 р. – 3 045 446,8527 одиниць, що на 332 145,743913 одиниць більше у порівнянні зі станом на 31.12.2017 р. (2 713 301,113578 одиниць);

- загальна кількість учасників Фонду на 31.12.2018 р. – 1 146 осіб, що на 5 осіб більше у порівнянні з кількістю учасників на початок року (1 141 особа).

2. Загальна основа формування фінансової звітності

2.1. Достовірне подання та відповідність МСФЗ

Фінансова звітність Фонду є фінансовою звітністю загального призначення, яка сформована з метою достовірного подання фінансового стану, фінансових результатів діяльності та грошових потоків Фонду для задоволення інформаційних потреб широкого кола користувачів при прийнятті ними економічних рішень.

Концептуальною основою фінансової звітності Фонду за рік, що закінчився 31 грудня 2018 року, є Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ), включаючи Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (МСБО) та Тлумачення (КТМФЗ, ПКТ), видані Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (РМСБО), в редакції, чинній на 01 січня 2018 року, що офіційно оприлюднені на веб-сайті Міністерства фінансів України.

Підготовлена фінансова звітність Фонду відповідає всім вимогам чинних МСФЗ з урахуванням змін, внесених РМСБО, дотримання яких забезпечує достовірне подання інформації в фінансовій звітності, а саме: доречної, достовірної, зіставної та зрозумілої інформації.

При формуванні фінансової звітності Фонду керувалися також вимогами національних законодавчих та нормативних актів щодо організації і ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні, які не суперечать вимогам МСФЗ.

2.2. Прийняття нових та переглянуті стандарти, їх вплив на фінансову звітність

В складі МСФЗ, офіційно наведених на веб-сайті Міністерства фінансів України, оприлюднено стандарт МСФЗ 16 «Оренда», який набуває чинності з 01 січня 2019 року. Очікується, що він не буде мати суттєвого впливу на фінансову звітність Фонду.

2.3. Валюта подання звітності та функціональна валюта, ступінь округлення

Валюта подання звітності відповідає функціональній валюті, якою є національна валюта України – гривня. Фінансова звітність складена у тисячах гривень, округлених до цілих тисяч.

2.4. Припущення про безперервність діяльності

Фінансова звітність Фонду підготовлена виходячи з припущення безперервності діяльності, відповідно до якого реалізація активів і погашення зобов'язань відбувається в ході звичайної діяльності. Фінансова звітність не включає коригування, які необхідно було б провести в тому випадку, якби Фонд не зміг продовжити подальше здійснення фінансово-господарської діяльності відповідно до принципів безперервності діяльності.

2.5. Звітний період фінансової звітності

Звітним періодом, за який формується фінансова звітність, вважається календарний рік, тобто період з 01 січня по 31 грудня 2018 року.

2.6. Рішення про затвердження фінансової звітності

Фінансова звітність Фонду затверджена Радою Фонду до випуску (з метою оприлюднення) 11 лютого 2019 року (протокол № 71).

3. Суттєві положення облікової політики

3.1. Основа оцінки, застосована при складанні фінансової звітності

При складанні фінансової звітності Фонду дотримувались принципу пріоритетності наведених у МСБО 26 «Облік та звітність щодо програм пенсійного забезпечення» базових вимог визнання, оцінки, подання та розкриття інформації у фінансовій звітності над вимогами інших МСБО і МСФЗ. В частині визнання, класифікації та оцінки всіх фінансових інструментів користувалися МСФЗ 9.

Відповідно до п. 4.1.5 МСФЗ 9, незважаючи на наявність ознак, що могли б вказувати на доречність використання в якості бази оцінки амортизованої вартості, Фонд повинен при первісному визнанні нескасовно призначити фінансовий актив як такий, що оцінюється за справедливою вартістю з відображенням результату переоцінки у прибутку або збитку.

Відповідно до вимог п. 32 МСБО 26 інвестиції Фонду відображаються за справедливою вартістю. Якщо утримуються інвестиції, щодо яких оцінити справедливу вартість неможливо, розкриваються причини, з яких не використовується справедлива вартість.

Відповідно до вимог МСБО 26 (п. 13, п. 17 та п. 34) фінансова звітність за програмою пенсійного забезпечення, незалежно від виду програми, повинна містити звіт про наявні чисті активи та звіт про зміни в чистих активах. В свою чергу, звіт про наявні чисті активи повинен містити інформацію про відповідним чином класифіковані пенсійні активи та зобов'язання.

Відповідно до чинного законодавства в Україні діють недержавні пенсійні фонди, які відносяться виключно до пенсійних програм із встановленими внесками, що відповідає вимогам МСБО 26, який застосовується для фондів усіх видів.

Відповідно до п. 1 ст. 1 Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення» чиста вартість активів пенсійного фонду - різниця між вартістю активів пенсійного фонду на день проведення підрахунку та сумою зобов'язань пенсійного фонду, що підлягають виконанню на день проведення підрахунку. Показник чистої вартості активів недержавного пенсійного фонду включається до фінансової звітності Фонду у складі зобов'язань окремим розділом.

Відповідно до п. 1 ст. 51 Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення», сума пенсійних коштів усіх учасників пенсійного фонду дорівнює чистій вартості активів пенсійного фонду, а сума пенсійних коштів, що належить кожному учаснику фонду, визначається шляхом множення кількості одиниць пенсійних активів фонду, облікованих на індивідуальному пенсійному рахунку учасника фонду, на чисту вартість одиниці пенсійних активів фонду та відображається на індивідуальному пенсійному рахунку учасника Фонду. Тобто, зміна чистої вартості активів Фонду є зміною суми пенсійних коштів Фонду, а отже зміною розміру коштів, що належать кожному учаснику Фонду і є зобов'язаннями Фонду перед учасниками. *Чиста вартість активів Фонду, кількість одиниць його пенсійних активів та чиста вартість одиниці пенсійних активів Фонду визначаються кожного робочого дня.*

3.2. Загальні положення щодо облікових політик

3.2.1. Основа формування облікових політик

Облікові політики - конкретні принципи, основи, домовленості, правила та практика, застосовані Фондом при складанні та поданні фінансової звітності Фонду. МСФЗ наводить облікові політики, які, за висновком РМСБО, дають змогу скласти таку фінансову звітність, яка міститиме доречну та достовірну інформацію про операції, інші події та умови, до яких вони застосовуються.

Облікова політика Фонду розроблена та затверджена Радою Фонду відповідно до вимог МСБО 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» та інших чинних МСФЗ, зокрема МСФЗ 9 «Фінансові інструменти», МСБО 26 «Облік та звітність щодо програм пенсійного забезпечення».

3.2.2. Інформація про зміни в облікових політиках

Фонд обирає та застосовує облікові політики послідовно для подібних операції, інших подій або умов, якщо МСФЗ конкретно не вимагає або не дозволяє визначення категорії статей, для яких інші політики можуть бути доречними.

Фонд достроково, починаючи із фінансових звітів за період, що закінчується 31 грудня 2015 року, застосовує МСФЗ 9 «Фінансові інструменти», оскільки застосування МСФЗ раніше дати набуття чинності дозволяється.

З 1 січня 2018 року МСФЗ 9 «Фінансові інструменти» має нову редакцію, яка серед іншого, передбачає зміну підходів до зменшення корисності фінансових інструментів. Розрахунок очікуваних кредитних збитків застосовується до фінансових активів, що оцінюються за амортизованою вартістю за моделлю ефективної ставки процента. Інформація про облікові політики щодо очікуваних кредитних збитків наведена в п.3.3.2, а інформація про суми очікуваних кредитних збитків наведена в розділі 5 Приміток.

3.2.3. Форма та назви фінансових звітів

Перелік та назви форм фінансової звітності Фонду відповідають вимогам, встановленим НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Примітки розроблені у відповідності до вимог МСФЗ.

3.2.4. Методи подання інформації у фінансових звітах

Згідно з МСФЗ та враховуючи НП(С)БО 1 у Звіті про фінансові результати інформація про витрати для потреб їх аналізу подається за методом функції витрат на підприємстві, коли витрати класифікуються відповідно до їх функцій.

Представлення грошових потоків від діяльності Фонду у Звіті про рух грошових коштів здійснюється із застосуванням прямого методу, згідно з яким розкривається інформація про основні класи надходжень чи виплат грошових коштів. Інформація про основні види грошових надходжень та виплат формується на підставі облікових записів Фонду.

Фонд подає на нетто-основі прибутки та збитки, шляхом згортання дохідно-витратних статей у Звіті про фінансові результати, які виникають від групи подібних операцій, якщо вони є несуттєвими.

3.3. Облікові політики щодо фінансових інструментів

3.3.1. Визнання та оцінка фінансових інструментів

Фінансовий інструмент – будь-який контракт, який призводить до виникнення фінансового активу в одного суб'єкта господарювання та фінансового зобов'язання або інструменту власного капіталу в іншого суб'єкта господарювання.

Фонд визнає фінансовий актив або фінансове зобов'язання у балансі, коли і тільки коли воно стає стороною контрактних положень щодо фінансового інструмента. Операції з придбання або продажу фінансових інструментів визнаються із застосуванням обліку за датою розрахунку.

Стратегія володіння та роботи із фінансовими інструментами Фонду - це підтримання високого ступеня надійності інвестицій протягом усього терміну інвестування коштів та полягає у наступному:

- купити фінансові активи, щоб їх продати для отримання доходу від перепродажу у вигляді коливань ціни (отримання спекулятивного доходу);
- купити, щоб знизити ризики для забезпечення збалансованого інвестиційного портфелю (диверсифікація ризиків та управління ліквідністю);
- купити, щоб змішати всі вище перелічені цілі в будь-якій комбінації.

Під час первісного визнання фінансового активу або фінансового зобов'язання Фонд оцінює їх за справедливою вартістю, яка зазвичай дорівнює ціні операції.

За строком виконання фінансові активи та фінансові зобов'язання поділяються на поточні (зі строком реалізації активів/виконання зобов'язань до 12 місяців) та довгострокові (строком реалізації активів/виконання зобов'язань більше 12 місяців).

Активи Фонду класифікуються як такі, що оцінюються у подальшому або за амортизованою вартістю за моделлю ефективної ставки процента, або за справедливою вартістю на основі обох таких чинників:

- бізнес-моделі управління фінансовими активами;
- характеристик контрактних грошових потоків фінансового активу.

Для Фонду визнаються такі категорії фінансових активів:

- фінансові активи, що оцінюються за справедливою вартістю з відображенням результату оцінки у прибутку або збитку;
- фінансові активи, що оцінюються за амортизованою вартістю за моделлю ефективної ставки процента.

Фінансові зобов'язання Фонду оцінюються за справедливою вартістю з відображенням результату оцінки у прибутку або збитку.

Фонд визнає резерв для очікуваних кредитних збитків за фінансовим активом, який обліковується за амортизованою вартістю за моделлю ефективної ставки процента.

Згідно з МСБО 32 «Фінансові інструменти: подання» фінансовий актив – це будь-який актив, що є:

- а) грошовими коштами;
- б) інструментом власного капіталу іншого суб'єкта господарювання;
- в) контрактним правом:
 - i) отримувати грошові кошти або інший фінансовий актив від іншого суб'єкта господарювання, або
 - ii) обмінювати фінансові інструменти з іншим суб'єктом господарювання за умов, які є потенційно сприятливими,
- або
- г) контрактом, розрахунки за яким здійснюватимуться або можуть здійснюватися власними інструментами капіталу суб'єкта господарювання та який є:
 - i) непохідним інструментом, за який суб'єкт господарювання зобов'язаний або може бути зобов'язаний отримати змінну кількість власних інструментів капіталу, або
 - ii) похідним інструментом, розрахунки за яким здійснюватимуться або можуть здійснюватися іншим чином, ніж обміном фіксованої суми грошових коштів або іншого фінансового активу на фіксовану кількість власних інструментів капіталу.

3.3.2. Активи Фонду

Активи Фонду формуються за рахунок пенсійних внесків та інших надходжень до Фонду. Активи Фонду включають активи в грошових коштах та їх еквівалентах, активи в цінних паперах, інші активи згідно із законодавством.

Грошові кошти та їхні еквіваленти

Грошові кошти та їх еквіваленти – це активи, які можна конвертувати у відому суму готівки за першою вимогою й яким притаманний незначний ризик зміни вартості.

Грошові кошти та їх еквіваленти включають залишки коштів на рахунках у банках, які не є обмеженими для використання, всі розміщення коштів на депозитних рахунках банків з первісним строком погашення не більше трьох місяців. Кошти, щодо яких існують обмеження стосовно їх використання протягом періоду, який перевищує три місяці, з моменту надання виключаються з грошових коштів та їх еквівалентів.

До грошових коштів також прирівнюються кошти, депоновані (блоковані) на торгових рахунках строком не більше трьох місяців та призначені для покриття операцій купівлі на ринку заявок фондової біржі.

До еквівалентів грошових коштів відносяться короткострокові, високоліквідні інвестиції тільки в разі короткого строку погашення (протягом не більше ніж три місяці з дати придбання).

Первісна та подальша оцінка грошових коштів та їх еквівалентів здійснюється за справедливою вартістю, яка дорівнює їх номінальній вартості.

Грошові кошти та їх еквіваленти можуть утримуватися, а операції з ними проводяться у національній валюті, в іноземній валюті та у банківських металах.

Первісна та подальша оцінка грошових коштів в іноземній валюті та банківських металах здійснюється у функціональній валюті за офіційним курсом НБУ на дату оцінки. Курсові різниці, які виникають при переоцінці грошових коштів в іноземній валюті та у банківських металах обліковуються як доходи/втрати від операційної курсової різниці.

Кошти на депозитних рахунках банків з первісним строком погашення більше трьох місяців оцінюються за амортизованою вартістю за моделлю ефективної ставки процента.

Витрати за операцією, навіть якщо вони прямо відносяться до укладання договору про депозит, не включаються в первісну оцінку депозиту, а визнаються витратами періоду.

Станом на кожну звітну дату оцінюється резерв щодо очікуваних кредитних збитків за фінансовим інструментом у розмірі, що дорівнює:

12-ти місячним очікуваним кредитним збиткам у разі, якщо кредитний ризик на звітну дату не зазнав значного зростання з моменту первісного визнання;

очікуваним кредитним збиткам за весь строк дії фінансового інструменту, якщо кредитний ризик за таким фінансовим інструментом значно зріс із моменту первісного визнання.

У випадку фінансових активів кредитним збитком є теперішня вартість різниці між договірними грошовими потоками, належними до сплати на користь Фонду за договором, і грошовими потоками, які Фонд очікує одержати на свою користь.

Станом на кожну звітну дату оцінюється, чи зазнав кредитний ризик за фінансовим інструментом значного зростання з моменту первісного визнання.

Якщо з'ясовано, що фінансовий інструмент має низький кредитний ризик, можна зробити припущення про те, що кредитний ризик за фінансовим інструментом не зазнав значного зростання з моменту первісного визнання.

Будь-яке коригування визначається в прибутку або збитку як прибуток або збиток від зменшення корисності.

Проценти, що підлягають нарахуванню за звітний період відповідно до умов договору банківського вкладу, включаються до складу активів Фонду.

У разі обмеження права використання грошових коштів та їх еквівалентів (наприклад, у випадку призначення НБУ в банківській установі тимчасової адміністрації), ці активи можуть бути класифіковані у складі непоточних активів.

У випадку прийняття НБУ рішення про ліквідацію банківської установи та відсутності ймовірності повернення грошових коштів та їх еквівалентів, визнання їх як активу припиняється й їхня вартість відображається у складі збитків звітного періоду.

Боргові цінні папери

Відповідно до Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення» до складу активів пенсійного фонду в боргових цінних паперах можуть включатись облігації, іпотечні облігації та ощадні (депозитні) сертифікати.

Боргові цінні папери визнаються у Звіті про фінансовий стан тоді і лише тоді, коли Фонд стає стороною контрактних положень щодо цього інструмента.

Первісна оцінка боргових цінних паперів як фінансових активів здійснюється за справедливою вартістю, яка зазвичай дорівнює ціні операції, у ході якої був отриманий актив.

Витрати на придбання боргових цінних паперів, що оцінюються в подальшому за справедливою вартістю, не включаються до їх первісної вартості, а визнаються витратами періоду.

Подальша оцінка боргових цінних паперів здійснюється за справедливою вартістю. Ринкова вартість належних Фонду боргових цінних паперів оцінюється за офіційним біржовим курсом організатора торгів на дату оцінки.

Ринкову вартість належних Фонду боргових цінних паперів, що не мають обігу на організованому ринку або щодо яких організатори торгів не встановили біржовий курс, обліковуються за амортизованою вартістю за моделлю ефективної ставки процента.

У разі зміни справедливої вартості боргових цінних паперів, що мають місце на звітну дату, такі зміни визначаються у прибутку (збитку) звітного періоду.

Справедлива вартість боргових цінних паперів, обіг яких зупинено, у тому числі боргових цінних паперів емітентів, які включені до Списку емітентів, що мають ознаки фіктивності, визначається із урахуванням наявності строків відновлення обігу таких цінних паперів, наявності фінансової звітності таких емітентів, результатів їх діяльності, очікування надходження майбутніх економічних вигод.

У разі скасування реєстрації випуску боргових цінних паперів емітентів Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку або за рішенням суду, визнання їх як активу припиняється, а списання відображається у складі збитків звітного періоду.

Боргові цінні папери, обіг яких на дату оцінки не зупинено та реєстрація випуску яких не скасована, але емітент таких цінних паперів ліквідований та/або був визнаний банкрутом та щодо нього відкрито ліквідаційну процедуру за рішенням суду, оцінюються за нульовою вартістю, а втрати від знецінення відображається у складі збитків звітного періоду.

Інструменти капіталу.

Інструменти капіталу – вид фінансових інструментів, що пов'язані з контрактами на використання пайових інструментів – цінних паперів, що надають право на участь у розподілі прибутку компанії. МСФЗ 9 розглядає акції як інвестиції в інструменти капіталу.

Інструменти капіталу визнаються у Звіті про фінансовий стан тоді і лише тоді, коли Фонд стає стороною контрактних положень щодо цього інструмента.

Первісна оцінка інструментів капіталу як фінансових активів здійснюється за справедливою вартістю, яка зазвичай дорівнює ціні операції, у ході якої був отриманий актив.

Витрати на придбання інструментів капіталу не включаються до їх первісної вартості, а визнаються витратами періоду.

Інвестиції в інструменти капіталу після первісного визнання оцінюються за справедливою вартістю на дату оцінки. Ринкова вартість належних Фонду інструментів капіталу оцінюється за офіційним біржовим курсом організатора торгів на дату оцінки.

Оцінка належних Фонду інструментів капіталу, що перебувають у біржовому списку, але не мають обігу на організованому ринку або щодо яких організатори торгів не встановили біржовий курс, здійснюється за останньою балансовою вартістю.

Якщо є підстави вважати, що балансова вартість суттєво відрізняється від справедливої, необхідно визначити справедливу вартість за допомогою інших методів оцінки.

Інструменти капіталу іноземних емітентів, що перебувають в обігу та пройшли лістинг на одній з провідних іноземних бірж, які відповідають вимогам чинного законодавства,

оцінюються за біржовим курсом (ціною закриття біржового торгового дня), визначеним цією біржею на дату оцінки активів (у разі відсутності їх обігу на українських фондових біржах).

Справедлива вартість інструментів капіталу, обіг яких зупинено, у тому числі інструментів капіталу емітентів, які включені до Списку емітентів, що мають ознаки фіктивності, визначається із урахуванням наявності строків відновлення обігу таких цінних паперів, наявності фінансової звітності таких емітентів, результатів їх діяльності, очікування надходження майбутніх економічних вигод.

У разі скасування реєстрації випуску інструментів капіталу Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку або за рішенням суду, визнання їх як активу припиняється, а списання відображається у складі збитків звітного періоду.

Інструменти капіталу, обіг яких на дату оцінки не зупинено та реєстрація випуску яких не скасована, але емітент таких цінних паперів ліквідований та/або був визнаний банкрутом та щодо нього відкрито ліквідаційну процедуру за рішенням суду, оцінюються за нульовою вартістю.

Дебіторська заборгованість

Безумовна дебіторська заборгованість - це фінансовий актив, який являє собою контрактне право отримати грошові кошти або інший фінансовий актив від іншого суб'єкта господарювання.

Дебіторська заборгованість поділяється на поточну (строк погашення протягом 12 місяців з дати балансу) та непоточну (строк погашення більше 12 місяців з дати балансу).

Первісна оцінка дебіторської заборгованості здійснюється за справедливою вартістю.

Грошові потоки, пов'язані з поточною дебіторською заборгованістю без встановлення ставки відсотка, не дисконтуються, якщо вплив дисконтування є несуттєвим.

Після первісного визнання непоточна дебіторська заборгованість Фонду обліковується за амортизованою вартістю, якщо її справедливу вартість оцінити неможливо.

Різниця між первісною сумою заборгованості та її дисконтованою вартістю на дату виникнення заборгованості списується на збиток від первісного визнання активу, з подальшою амортизацією цієї різниці протягом періоду погашення. Якщо дебіторська заборгованість погашається достроково, то неамортизований залишок різниці відображається у Звіті про фінансові результати того періоду, в якому відбулося дострокове погашення.

3.3.3. Зобов'язання.

Поточні зобов'язання – це зобов'язання, які відповідають одній або декільком із нижченаведених ознак:

- Фонд сподівається погасити зобов'язання або зобов'язання підлягає погашенню протягом дванадцяти місяців після звітного періоду;
- Фонд не має безумовного права відстрочити погашення зобов'язання протягом щонайменше дванадцяти місяців після звітного періоду.

Поточні зобов'язання визнаються за умови відповідності визначенню і критеріям визнання зобов'язань. Первісна та подальша оцінка поточних зобов'язань Фонду здійснюється за вартістю погашення.

Поточні зобов'язання Фонду включають:

- зобов'язання за господарськими операціями з активами Фонду у відповідності до норм Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення» та інших нормативно-правових актів з питань недержавного пенсійного забезпечення, та оплати яких можна здійснювати за рахунок коштів Фонду;

- зобов'язання щодо оплати послуг особам, що здійснюють обслуговування Фонду на підставі укладених договорів;

- зобов'язання за нарахованими та не виплаченими пенсійними виплатами, за договорами виплати пенсій на визначений строк, за переказом коштів до іншого недержавного пенсійного фонду, страхової компанії, на пенсійні депозитні рахунки в банківських установах відповідно до поданих заяв та договорів у випадках, визначених законодавством з питань недержавного пенсійного забезпечення;

- інші зобов'язання відповідно до умов договорів та законодавства з питань недержавного пенсійного забезпечення.

Фонд обліковує пенсійні кошти як інші довгострокові зобов'язання, тобто довгострокові фінансові зобов'язання перед учасниками Фонду, що підлягають виплаті у визначений час, а зміну їх розміру відносить до витрат від зміни вартості фінансових інструментів (збільшення зобов'язань) або інших доходів (зменшення зобов'язань).

3.4. Інші застосовані облікові політики, що є доречними для розуміння фінансової звітності

3.4.1 Доходи та витрати

Доходи та витрати визнаються за методом нарахування.

Дохід – це збільшення економічних вигід протягом облікового періоду у вигляді надходження чи збільшення корисності активів або у вигляді зменшення зобов'язань, результатом чого є збільшення чистих активів, за винятком збільшення, пов'язаного з внесками на користь учасників Фонду.

Дохід від продажу фінансових інструментів, інвестиційної нерухомості або інших активів Фонду визнається у прибутку або збитку в разі задоволення всіх наведених далі умов:

а) Фонд передав покупцеві суттєві ризики і винагороди, пов'язані з власністю на фінансовий інструмент, інвестиційну нерухомість або інші активи;

б) за Фондом не залишається ані подальша участь управлінського персоналу у формі, яка, як правило, пов'язана з володінням, ані ефективний контроль за проданими фінансовими інструментами, інвестиційною нерухомістю або іншими активами;

в) суму доходу можна достовірно оцінити;

г) витрати, які були або будуть понесені у зв'язку з операцією, можна достовірно оцінити.

Дохід, який виникає в результаті використання третіми сторонами активів Фонду, що приносять відсотки та дивіденди, має визнаватися на такій основі:

а) ставка відсотка – це ставка, яка точно дисконтує попередньо оцінені майбутні платежі або надходження грошових коштів протягом очікуваного строку дії фінансового інструмента та, якщо доцільно, протягом коротшого періоду до його балансової вартості. При розміщенні депозитів на звичайних умовах ефективна ставка відсотка відповідає номінальній.

б) дивіденди мають визнаватися, коли встановлюється право Фонду на їх отримання.

Витрати – це зменшення економічних вигід протягом облікового періоду у вигляді вибуття чи амортизації активів або у вигляді виникнення зобов'язань, результатом чого є зменшення чистих активів, за винятком зменшення, пов'язаного з виплатами учасникам.

Витрати, понесені у зв'язку з отриманням доходу, визнаються у тому ж періоді, що й відповідні доходи.

Витрати операційної діяльності, що не пов'язані із отриманням доходу та не надають майбутніх економічних вигід, негайно визнаються у Звіті про фінансові результати.

Фонд подає на нетто-основі прибутки та збитки, які виникають від групи подібних операцій, а саме:

- прибутки та збитки від курсових різниць;

- прибутки та збитки від оцінки фінансових інструментів.
- прибутки та збитки від реалізації фінансових активів, якщо вони є несуттєвими.

3.4.2. Операції з іноземною валютою

Операції в іноземній валюті здійснюються у національній валюті за офіційними курсами обміну НБУ на дату проведення операції. Монетарні активи та зобов'язання, виражені в іноземній валюті, перераховуються в гривню на курсом НБУ на дату балансу. Курсові різниці, що виникли при перерахунку за монетарними статтями, визнаються у прибутку або збитку.

3.4.3. Умовні зобов'язання та активи.

Фонд не визнає умовні зобов'язання та умовні активи в Звіті про фінансовий стан.

3.4.4. Події після дати балансу

Фонд коригує показники фінансової звітності у разі якщо події після звітної дати є такими, що коригування показників є необхідним. Події після звітної дати, які потребують коригування показників фінансової звітності, пов'язані з підтвердженням або спростуванням обставин, існуючих на звітну дату, а також оцінок і суджень керівництва, здійснених в умовах невизначеності й неповноти інформації.

Відповідно, Фонд розкриває характер таких подій й оцінку їх фінансових наслідків або констатує неможливість такої для кожної суттєвої категорії некоригованих подій, що відбулись після звітної дати.

4. Розкриття інформації щодо використання справедливої вартості

4.1. Методики оцінювання та вхідні дані, використані для складання оцінок за справедливою вартістю

Фонд здійснює виключно безперервні оцінки справедливої вартості активів та зобов'язань, тобто такі оцінки, які вимагаються МСБО 26, МСФЗ 9 та МСФЗ 13 у Звіті про фінансовий стан на кінець звітного періоду.

Класи активів та зобов'язань, оцінених за справедливою вартістю	Методики оцінювання	Метод оцінки (ринковий, дохідний, витратний)	Вихідні дані
Грошові кошти та їх еквіваленти	Первісна та подальша оцінка грошових коштів та їх еквівалентів здійснюється за справедливою вартістю, яка дорівнює їх номінальній вартості	Ринковий	Офіційні курси НБУ
Депозити (з первісним строком погашення більше 3-х місяців)	Первісна та подальша оцінка депозиту здійснюється за амортизованою вартістю за моделлю ефективної ставки процента	Дохідний (дисконтування грошових потоків)	Ставки за депозитами, ефективні ставки за депозитними договорами
Боргові цінні папери	Первісна оцінка боргових цінних паперів як фінансових активів здійснюється за справедливою вартістю, яка зазвичай дорівнює ціні	Ринковий, дохідний	Офіційні біржові курси організаторів торгів на дату оцінки, котирування аналогічних боргових

	операції, в ході якої був отриманий актив. Подальша оцінка боргових цінних паперів здійснюється за справедливою вартістю.		цінних паперів, дисконтовані потоки грошових коштів
Інструменти капіталу	Первісна оцінка інструментів капіталу здійснюється за їх справедливою вартістю, яка зазвичай дорівнює ціні операції, в ході якої був отриманий актив. Подальша оцінка інструментів капіталу здійснюється за справедливою вартістю на дату оцінки.	Ринковий, витратний	Офіційні біржові курси організаторів торгів на дату оцінки, за відсутності визначеного біржового курсу на дату оцінки, використовується остання балансова вартість, ціни закриття біржового торгового дня
Дебіторська заборгованість	Первісна та подальша оцінка дебіторської заборгованості здійснюється за справедливою вартістю, яка дорівнює вартості погашення, тобто сумі очікуваних контрактних грошових потоків на дату оцінки.	Дохідний	Контрактні умови, ймовірність погашення, очікувані вхідні грошові потоки
Поточні зобов'язання	Первісна та подальша оцінка поточних зобов'язань здійснюється за вартістю погашення	Витратний	Контрактні умови, ймовірність погашення, очікувані вихідні грошові потоки

4.2. Вплив використання закритих вхідних даних (3-го рівня) для періодичних оцінок справедливої вартості на прибуток або збиток

В 2018 році впливу використання закритих вхідних даних (3-го рівня) для періодичних оцінок справедливої вартості на прибуток або збиток не було. Руху активів, що оцінюються за справедливою вартістю з використанням вихідних даних 3-го рівня ієрархії не було. Акції ПАТ «БАНК ФОРУМ» на початок та кінець звітного періоду оцінені в нуль.

4.3. Рівень ієрархії справедливої вартості, до якого належать оцінки справедливої вартості, тис. грн.

Класи активів та зобов'язань, оцінених за справедливою вартістю	1-й рівень			2-й рівень			Усього		
	(ті, що мають котирування, та спостережувані)			(ті, що не мають котирувань, але спостережувані)					
	2018	2017	2016	2018	2017	2016	2018	2017	2016
Депозити	-	-	-	3 309	2 998	2 407	3 309	2 998	2 407

Поточна дебіторська заборгованість	-	-	-	20	33	58	20	33	58
Фінансові інвестиції	-	-	-	3 843	2 955	2 464	3 843	2 955	2 464
Зобов'язання				25	20	16	25	20	16

4.4. *Переміщення між 1-м та 2-м рівнями ієрархії справедливої вартості*

У 2018 році переміщень між рівнями ієрархії не було.

4.5. *Інші розкриття, що вимагаються МСФЗ 13 «Оцінка справедливої вартості»*

Наведені розкриття щодо застосування справедливої вартості є достатніми, будь-яка суттєва інформація щодо застосування справедливої вартості, яка може бути корисною для користувачів фінансової звітності відсутня. Відповідно до параграфу 7 МСФЗ 13 «Оцінка справедливої вартості» розкриття інформації, що вимагається зазначеним МСФЗ, не є обов'язковим для інвестицій програм пенсійного забезпечення, оцінених за справедливою вартістю відповідно до МСБО 26 «Облік та звітність щодо програм пенсійного забезпечення». Додаткову інформацію щодо змін справедливої вартості фінансових активів в зв'язку з врахуванням ризиків наведено у п. 6.4.

5. Розкриття інформації, що підтверджує статті, подані у фінансових звітах

5.1. *Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)*

5.1.1. *Доходи*

Інші операційні доходи (рядок 2120 Звіту про фінансові результати).

У 2018 році доходів від іншої операційної діяльності не було.

У 2017 році доходи від іншої операційної діяльності у вигляді прибутку від зміни курсової різниці за монетарними активами в іноземній валюті (в дол. США) склали 7 тис. грн.

У 2016 році прибуток від зміни курсової різниці за монетарними активами в іноземній валюті складав 1 тис. грн.

Інші фінансові доходи (рядок 2220 Звіту про фінансові результати), тис. грн.

2018 р.	2017 р.	2016 р.
Проценти за депозитами та проценти за облігаціями (купони)	Проценти за депозитами та проценти за облігаціями (купони)	Проценти за депозитами та проценти за облігаціями (купони)
748	656	699

Інші доходи (рядок 2240 Звіту про фінансові результати), тис. грн.

В 2018 році інші доходи склали 2 125 тис. грн., у тому числі - дохід від оцінки фінансових активів за вирахуванням втрат в сумі 8 тис. грн. та дохід від реалізації фінансових інвестицій в сумі 2 117 тис. грн.

В 2017 році у складі інших доходів відображено дохід від оцінки активів за вирахуванням втрат в сумі 128 тис. грн.

В 2016 році у складі інших доходів відображено дохід від оцінки активів в сумі 425 тис. грн.

5.1.2. Витрати

Адміністративні витрати (рядок 2130 Звіту про фінансові результати), тис. грн.

Стаття зобов'язань	2018 р.	2017 р.	2016 р.
Винагорода за управління активами	199	159	130
Винагорода за адміністрування	33	27	22
Винагорода зберігача	37	29	24
Винагорода торговця	2	1	1
Винагорода аудитора	10	12	9
РАЗОМ	281	228	186

Інші операційні витрати (рядок 2180 Звіту фінансові результати), тис. грн.

В 2018 році інші операційні витрати склали 9 тис. грн. та включають збитки від продажу валюти в сумі 2 тис. грн. та збитки від курсової різниці в сумі 7 тис. грн. Ці витрати пов'язані з тим, що в 2018 році в активах Фонду знаходились валютні депозити та отримувались доходи в дол. США.

В 2017, 2016 роках інших операційних витрат не було.

Інші витрати (рядок 2270 Звіту про фінансові результати), тис. грн.

В 2018 році інші витрати склали 2 583 тис. грн., у складі інших витрат – вартість реалізованих фінансових інвестицій в сумі 2 104 тис. грн. та втрати від зміни вартості фінансових інструментів в сумі 479 тис. грн. В 2017 році втрати від зміни вартості фінансових інструментів склали 563 тис. грн.

В 2016 році у складі інших витрат було відображено втрати від оцінки активів в сумі 248 тис. грн.

5.1.3. Прибуток

Прибуток (рядок 2350 Звіту фінансові результати) від усіх видів діяльності в звітному та попередньому роках дорівнює нулю, за рік, що передує попередньому року - 691 тис. грн.

5.2. Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)

5.2.1. Рух пенсійних коштів

У рядку 3010 «Надходження від цільового фінансування» Звіту про рух грошових коштів в 2018, 2017 роках відображено поступлення пенсійних внесків. На нашу думку, ця стаття звіту найкраще підходить за суттю.

Протягом 2018 року до Фонду надійшло 962 тис. грн. пенсійних внесків, у тому числі 443 тис. грн. від вкладників Фонду, та 519 тис. грн. переведено з інших недержавних пенсійних фондів. Протягом 2017 року до Фонду поступило 746 тис. грн. пенсійних внесків, у тому числі 483 тис. грн. від вкладників Фонду, та 263 тис. грн. переведено з інших недержавних пенсійних фондів.

В 2016 році поступлення пенсійних внесків до Фонду було показано в рядку 3340 «Інші надходження у результаті фінансової діяльності» Звіту про рух грошових коштів в сумі 402 тис. грн., у тому числі 382 тис. грн. від вкладників Фонду, та 20 тис. грн. переведено з інших недержавних пенсійних фондів.

У рядку 3095 «Інші надходження у результаті операційної діяльності» Звіту про рух грошових коштів за 2018 рік та за 2017 рік відображено по 1 тис. грн. – це суми зайво сплачених процентів за депозитами. В 2016 році таких надходжень коштів не було.

В рядку 3100 «Витрачання на оплату товарів (робіт, послуг)» Звіту про рух грошових коштів відображено витрачання коштів на оплату послуг особам, що здійснюють обслуговування Фонду на підставі укладених договорів в сумі 276 тис. грн. за 2018 рік та в сумі 224 тис. грн. за 2017 рік. В 2016 р. ці витрачання коштів склали 183 тис. грн. та були показані в рядку 3190 «Інші витрачання у результаті операційної діяльності» Звіту про рух грошових коштів.

У рядку 3115 «Витрачання на оплату зобов'язань з податків і зборів» Звіту про рух грошових коштів відображено утримані з пенсійних виплат учасникам Фонду суми податку на доходи фізичних осіб та військового збору, які склали 39 тис. грн. та 50 тис. грн. в 2018 та в 2017 роках відповідно. В 2016 році утримані з пенсійних виплат учасникам Фонду суми податку на доходи фізичних осіб та військового збору в окрему статтю Звіту про рух грошових коштів не виділялись.

У рядку 3150 «Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами» Звіту про рух грошових коштів в 2018 та в 2017 роках відображено пенсійні виплати. На нашу думку, ця стаття звіту найкраще підходить за суттю.

В 2018 році загальна сума пенсійних виплат склала 195 тис. грн., у тому числі виплата спадку в сумі 33 тис. грн. та пенсійні виплати учасникам Фонду на суму 162 тис. грн. після утримання податку на доходи фізичних осіб та військового збору. В 2017 році сума пенсійних виплат учасникам Фонду після утримання податків складала 204 тис. грн.

В 2016 р. пенсійні виплати були відображені в рядку 3390 «Інші платежі у результаті фінансової діяльності» Звіту про рух грошових коштів в сумі 56 тис. грн., в тому числі виплата спадку 26 тис. грн., пенсійні виплати учасникам Фонду - 21 тис. грн. та переведення пенсійних коштів в інші недержавні пенсійні фонди в сумі 9 тис. грн.

У рядку 3190 «Інші витрачання у результаті операційної діяльності» Звіту про рух грошових коштів в 2018 році показано 3 тис. грн., у тому числі переведення пенсійних коштів в інші недержавні пенсійні фонди в сумі 1 тис. грн. та втрати при продажу доларів США в сумі 2 тис. грн.; в 2017 році показано 3 тис. грн., у тому числі 1 тис. грн. є переведенням пенсійних коштів в інші недержавні пенсійні фонди, 1 тис. грн. – пенсійні виплати учасникам Фонду поштовим переказом та 1 тис. грн. – поверненням зайво отриманих процентів за депозитом.

5.2.2. Інший рух коштів

Протягом 2018 року до Фонду надійшло 92 тис. грн. від продажу фінансових інвестицій (рядок 3200 «Надходження від реалізації фінансових інвестицій»). В 2016 - 2017 роках таких надходжень коштів не було.

Протягом 2018 року до Фонду надійшло 761 тис. грн. процентів до отримання, в т.ч. за депозитами 474 тис. грн., за ОВДП 244 тис. грн., за облігаціями українських емітентів 43 тис. грн. (рядок 3215 «Надходження від отриманих відсотків» Звіту про рух грошових коштів). Протягом 2017 року до Фонду надійшло 681 тис. грн. процентів до отримання, в т.ч. за депозитами 423 тис. грн. та за ОВДП 258 тис. грн. В 2016 році до Фонду надійшло 666 тис. грн. процентів до отримання, в т.ч. за депозитами 398 тис. грн., за ОВДП – 231 тис. грн., за облігаціями українських емітентів 37 тис. грн.

Від погашення ОВДП у Фонд надійшло 702 тис. грн. в 2018 році та 951 тис. грн. в 2017 році (рядок 3250 «Інші надходження у результаті інвестиційної діяльності» Звіту про рух грошових коштів). В 2016 році коштів від погашення облігацій надійшло в сумі 1167 тис. грн., у т.ч. від погашення облігацій українських емітентів 168 тис. грн. та 999 тис. грн. від погашення ОВДП.

В 2018 році Фонд витратив 1 662 тис. грн. на придбання фінансових інвестицій, в 2017 р. 1 314 тис. грн., а в 2016 р. 1 345 тис. грн. (рядок 3255 «Витрачання на придбання фінансових інвестицій» Звіту про рух грошових коштів).

У рядку 3410 «Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів» Звіту про рух грошових коштів в 2018 році відображено мінус 7 тис грн. - суму зменшення залишку грошових коштів у результаті перерахунку іноземної валюти при зміні валютних курсів протягом звітного періоду. В 2017 році в результаті перерахунку іноземної валюти при зміні валютних курсів було відображено збільшення залишку грошових коштів у сумі 7 тис грн., а в 2016 році - збільшення залишку грошових коштів у сумі 1 тис. грн.

5.3. Баланс (Звіт про фінансовий стан)

5.3.1. Фінансові інвестиції

Станом на 31.12.2018 року до складу фінансових інвестицій входять облігації внутрішньої державної позики (далі – ОВДП), облігації українських емітентів, акції українських емітентів. Облігації оцінені за амортизованою вартістю за моделлю ефективної ставки процента через відсутність офіційного біржового курсу організатора торгів на звітну дату. Акції ПАТ «БАНК ФОРУМ» оцінені в нуль через відкриття НБУ процедури ліквідації банку.

Довгострокові фінансові інвестиції (рядок 1035 Балансу), тис. грн.

На 31.12.2018		На 31.12.2017		На 31.12.2016	
306, з них:		496, з них:		1 874, з них:	
ОВДП	0	ОВДП	496	ОВДП	1 874
Облігації українських емітентів	306	Облігації українських емітентів	0	Облігації українських емітентів	0
акції українських емітентів	0	акції українських емітентів	0	акції українських емітентів	0

Поточні фінансові інвестиції (рядок 1160 Балансу), тис. грн.

На 31.12.2018		На 31.12.2017		На 31.12.2016	
ОВДП		ОВДП		ОВДП	
3 537		2 459		590	

5.3.2. Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів (рядок 1140 Балансу), тис. грн.

На 31.12.2018		На 31.12.2017		На 31.12.2016	
Проценти за депозитами		Проценти за депозитами		Проценти за депозитами	
20		33		58	

5.3.3. Гроші та їх еквіваленти (рядок 1165 Балансу), тис. грн.

На 31.12.2018		На 31.12.2017		На 31.12.2016	
3 341, з них:		3 005 з них:		2 414, з них:	
Поточний рахунок	32	Поточний рахунок	7	Поточний рахунок	7
Депозитні рахунки	3 309	Депозитні рахунки	2 998	Депозитні рахунки	2 407

5.3.4. Поточні зобов'язання Фонду (рядки 1615, 1690 Балансу), тис. грн. (за сумою погашення).

Стаття зобов'язань	На 31.12.2018	На 31.12.2017	На 31.12.2016
Винагорода за управління активами	18	15	12
Винагорода за адміністрування	3	2	2
Винагорода зберігача	4	3	2
Інші поточні зобов'язання	1	0	0
РАЗОМ	25	20	16

5.3.5. Чиста вартість активів (ЧВА) Фонду (рядок 1800 Балансу) та валюта Балансу, тис. грн.

ЧВА на 31.12.2018	ЧВА на 31.12.2017	ЧВА на 31.12.2016
7 179	5 973	4 920

Валюта Балансу Фонду на кінець звітного періоду склала 7 204 тис. грн., на початок звітного періоду – 5 993 тис. грн. Валюта Балансу Фонду на початок попереднього звітного періоду складала 4 936 тис. грн.

5.3.6. Структура активів Фонду на звітну дату, тис. грн.:

Актив	Сума	Частка в активах, %
Депозити Банків	3 309	45,93
ОВДП, грн.	1 471	20,42
ОВДП, вал	2 066	28,67
Облігації українських емітентів	306	4,26
Поточний рахунок	32	0,44
Дебіторська заборгованість	20	0,28
РАЗОМ	7 204	100,00

6. Розкриття іншої інформації

6.1. Умовні зобов'язання

Станом на 31.12.2018 року у Фонду немає судових позовів, які були б вчинені ним проти третіх сторін, або позовів, вчинених проти Фонду.

6.2. Ступінь повернення дебіторської заборгованості та інших фінансових активів

Внаслідок ситуації, яка склалась в економіці України, а також як результат економічної нестабільності, що склалась на дату балансу, існує ймовірність того, що активи не зможуть бути реалізовані за їхньою балансовою вартістю в ході звичайної діяльності Фонду.

Ступінь повернення цих активів у значній мірі залежить від ефективності заходів, які знаходяться поза зоною контролю Фонду.

6.3. Розкриття інформації про пов'язані сторони

Пов'язаними сторонами вважають осіб, одна з яких має можливість контролювати іншу або здійснювати суттєвий вплив на прийняття фінансових рішень іншою стороною, як це визначено в МСБО 24 «Розкриття інформації щодо зв'язаних сторін».

У відповідності до абзацу v) п. 9 МСБО 24 «Розкриття інформації про зв'язані сторони» Фонд як суб'єкт господарювання, що звітує, може бути прирівняний до програми виплат і тоді працедавці-спонсори є пов'язаними з ним сторонами.

У 2018 році ТОВ «Торговий дім «Насіння» як засновник і вкладник Фонду сплатило пенсійні внески на користь своїх співробітників у сумі 236 тис грн., ТДВ "НДІ "АМФІТОН" (правонаступник засновника й вкладника ПАТ «НДІ ПРЕА») – 131 тис. грн.

6.4. Цілі та політики управління фінансовими ризиками

Організацію системи управління ризиками Фонду здійснює Компанія з управління активами (далі – Компанія) відповідно до інвестиційної декларації пенсійного фонду та укладеного договору про управління активами. При цьому Компанія дотримується внутрішніх правил та процедур оцінки і управління ризиками, пов'язаними з інвестуванням пенсійних активів;

Основними цілями Компанії при управлінні ризиками Фонду є:

- забезпечення реалізації стратегії розвитку Фонду;
- своєчасна адаптація Фонду та Компанії до змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі;
- забезпечення ефективного функціонування Фонду;
- забезпечення інтересів учасників Фонду.

Управління ризиками – це неперервний процес, у ході якого Компанія виявляє (ідентифікує) ризики, проводить оцінку їх величини, контролює ризикові позиції Фонду та Компанії, враховуючи взаємозв'язки між різними групами та категоріями (видами) ризиків, а також здійснює моніторинг ризиків Фонду та власного рівня ризику Компанії.

Ризики, на які наражаються Фонд та Компанія, виникають на основі як внутрішніх, так і зовнішніх факторів. Значна частина зовнішніх факторів перебуває за межами контролю з боку Компанії, тому Компанія не може мати повної впевненості щодо часу виникнення та наслідків можливих майбутніх подій, які можуть вплинути на її діяльність та результати Фонду.

Система управління ризиками Компанії покликана ідентифікувати зовнішні фактори та мінімізувати (оптимізувати) можливий вплив відповідних ризиків на Фонд та Компанію, а також забезпечити мінімізацію ризиків, що можуть виникнути під впливом внутрішніх факторів Компанії.

До основних ризиків, на які наражається Фонд у процесі діяльності, належать:

1) системний ризик – це ризик, пов'язаний зі станом і динамікою розвитку економіки загалом, що певною мірою відбивається на дохідності всіх без винятку цінних паперів та фінансових інструментів, що обертаються на ринку цінних паперів та інших фінансових ринках, спричинені кон'юнктурою та особливостями фінансового ринку. На наше переконання, цей вид ризику мав суттєві негативні наслідки протягом останніх років і залишається суттєвим на наступні періоди;

2) кредитний ризик – ризик того, що одна сторона контракту за фінансовим інструментом не зможе виконати зобов'язання і це буде причиною виникнення фінансового збитку іншої сторони. Кредитний ризик притаманний таким фінансовим інструментам як депозитні рахунки в банках, облігації та дебіторська заборгованість.

Враховуючи події останніх років, ми припускаємо ймовірність настання ризикової події за індивідуальним кредитним ризиком, щодо окремих недержавних вітчизняних банків. Для зниження наслідків настання таких подій ліміт розміщення активів в одному банку не перевищує 10%.

Ми оцінюємо як незначний ризик недобросовісності контрагента враховуючи те, що депозитні договори укладаються з ліцензованими НБУ банківськими установами, а купівля-продаж цінних паперів здійснюється виключно на біржі за принципом поставки проти оплати.

Очікуємо низьку вірогідність кредитного ризику щодо державних цінних паперів, депозитів, що розміщені в державних банках та банках з іноземним капіталом. Ризики вкладень у банки з українським капіталом, як і загальна стійкість банківської системи України, значно поліпшились після виводу з ринку неплатоспроможних банків;

3) ринковий ціновий ризик – це ризик збитків, який виникає в результаті несприятливих змін у цінах (ринковій вартості) цінних паперів або інших фінансових інструментів, які придбаються у портфелі Фонду.

Ми вважаємо рівень загрози виникнення цього виду ризику незначним у зв'язку з тим, що 49,09 % активів Фонду вкладено в облігації внутрішньої державної позики (в т.ч. 33% - валютні), 45,93% - у банківські депозити;

4) ризик процентних ставок – це ризик збитків, який виникає в результаті несприятливих змін процентних ставок (кривих доходності) фінансових інструментів, які придбаються в активи Фонду.

За нашим переконанням, ймовірна зміна показника ризику процентних ставок протягом наступного періоду, яка може бути обумовлена впливом системного ризику;

5) валютний ризик – це ризик збитків, який виникає в результаті несприятливих змін співвідношення вартості валют (валютних курсів), у яких виражені фінансові інструменти в активах Фонду.

На звітну дату в активах Фонду знаходяться облігації внутрішньої державної позики на загальну суму 3 537 тис. грн. У державному бюджеті на 2018 рік прогнозовано незначне збільшення курсу гривні до 29,4 грн. за долар. Виходячі з загальної економічної ситуації в Україні, верогідність отримання збитків від знецінення валютних активів дуже мала.

Вид активу	Кількість	Балансова вартість	Частка в активах, %
ОВДП UA4000196562	569	612 756,10	8,51
ОВДП UA4000194658	367	393 490,06	5,46
ОВДП UA4000194088	428	441 387,84	6,13
ОВДП UA4000199244 валютні	6	168 446,76	2,34
ОВДП UA4000194138	23	23 450,34	0,33
ОВДП UA4000198469 валютні	37	1 062 617,95	14,75
ОВДП UA4000201446 валютні	30	834 349,92	11,58
РАЗОМ	1 460	3 536 498,97	49,09

Дані ОВДП мають рейтинг з прогнозом - стабільний та позитивний - та характеризуються високою ліквідністю на ринку цінних паперів України;

6) ризик ліквідності – це ризик збитків, який виникає в результаті неспроможності реалізації Компанією своїх функцій щодо забезпечення виконання фінансових зобов'язань Фонду при настанні строку їх погашення, без значних збитків.

Ймовірності настання ризикової події мінімальна у зв'язку з тим, що 50% активів Фонду знаходяться у вигляді строкових вкладів на депозитних рахунках в банках, за якими щомісяця виплачуються відсотки та/або настає термін їх повернення.

Структура портфелю депозитів станом на 31.12.2018 р. за строком повернення:

Банк	Термін повернення	Процентна ставка за договором, %	Сума, грн.	Частка в активах, %	Рейтинг
депозит ПАТ "Альфа - Банк"	23.01.2019	17,90	416 000,00	5,77	uaAAA
депозит ПАТ "Альфа - Банк"	04.02.2019	17,90	80 000,00	1,11	uaAAA
депозит ПАТ "Альфа - Банк"	26.02.2019	17,95	150 000,00	2,08	uaAAA
депозит ПАТ "Альфа - Банк"	04.03.2019	17,95	50 000,00	0,69	uaAAA
депозит ПАТ "Ідея - Банк"	18.01.2019	18,25	53 000,00	0,74	uaAA-
депозит ПАТ "Ідея - Банк"	14.03.2019	18,75	270 000,00	3,75	uaAA-
депозит ПАТ "Ідея - Банк"	19.03.2019	18,75	320 000,00	4,44	uaAA-
депозит ПАТ "Ідея - Банк"	30.03.2019	18,50	60 000,00	0,83	uaAA-
депозит ПАТ "КРЕДОБАНК"	22.01.2019	17,50	200 000,00	2,78	uaAAA
депозит ПАТ "КРЕДОБАНК"	28.01.2019	17,50	200 000,00	2,78	uaAAA
депозит ПАТ "КРЕДОБАНК"	05.02.2019	17,50	250 000,00	3,47	uaAAA
депозит ПАТ "МЕГАБАНК"	03.01.2019	15,00	165 000,00	2,29	uaAA
депозит ПАТ "МЕГАБАНК"	17.01.2019	15,50	200 000,00	2,78	uaAA
депозит ПАТ "МЕГАБАНК"	11.02.2019	17,50	200 000,00	2,78	uaAA
депозит ПАТ "МЕГАБАНК"	06.03.2019	17,50	130 000,00	1,8	uaAA
депозит ПАТ АКБ "Львів"	04.03.2019	17,50	350 000,00	4,86	uaA-
депозит ПАТ АКБ "Львів"	05.03.2019	18,00	215 000,00	2,98	uaA-
РАЗОМ			3 309 000,00		

Депозитні рахунки розміщені в банках, що надійні. Рейтинговий ризик визнано як низький. Враховуючи той факт, що строк розміщення коштів на депозитних рахунках є короткостроковий (не більше 93 днів), очікуваний кредитний збиток становить 0;

7) правовий ризик – це ризик збитків, який виникає у зв'язку зі зміною законодавства та нормативно-правових актів, які регулюють діяльність з управління активами та суміжні питання, що може негативно вплинути на результати Фонду;

8) операційний ризик – це ризик фінансових втрат для Фонду в результаті неадекватності або збоїв у таких сферах, як корпоративне управління, внутрішній контроль, інформаційні технології або в інших операційних системах, необхідних для провадження діяльності, через помилки, шахрайство, неналежне (неякісне) або несвоєчасне виконання чи невиконання посадових обов'язків працівниками Компанії; несанкціонований доступ до комп'ютерних мереж Компанії або внаслідок інших непередбачених подій, таких як пожежа, перебої з електропостачанням або інші форс-мажорні обставини.

Процедури та механізми управління ризиками включає такі етапи: виявлення (ідентифікація) ризиків, кількісний та якісний аналіз і вимірювання ризиків, оцінка ризиків та організація управління ризиками (у тому числі планування і організаційно-технологічне забезпечення реакції на ризики), контроль ризиків, моніторинг управління ризиками.

Виявлення (ідентифікація) ризиків – встановлення джерел і причин ризиків, визначення подій та факторів (внутрішніх та/або зовнішніх), які можуть істотно вплинути на результати Фонду.

Кількісний та якісний аналіз і вимірювання ризиків – вимірювання (за можливості) або якісна характеристика та аналіз ризиків з точки зору можливих наслідків їх реалізації з урахуванням імовірності їх настання та величини (розміру) потенційних збитків.

Аналіз ризиків охоплює всі продукти, послуги та процеси діяльності Фонду і передбачає як якісну оцінку відповідних ризиків, так і вимірювання їх кількісних параметрів (у разі можливості).

Кількісна оцінка ризику – процес встановлення характеристик ризику з використанням математичної моделі й полягає у визначенні числового значення ризику.

Якісна оцінка ризику – процес виявлення джерел і причин виникнення ризику та його характеристик шляхом суб'єктивної (експертної) оцінки й полягає у визначенні принципового ступеня небезпеки ризику і виділення факторів, що впливають на рівень ризику.

Оцінка ризиків і планування реакції на ризики – визначення впливу наслідків реалізації ризиків на Фонд, визначення допустимих меж (лімітів) та/або критеріїв відповідності для кожного виду ризику.

Можливо використання таких методів оцінки ризиків Фонду:

статистичні (історичні) методи – полягають у визначенні рівня загрози втрат від ризику залежно від ступеня ймовірності його виникнення шляхом побудови математичних моделей на основі історичних даних;

експертні методи – базуються на суб'єктивній оцінці розмірів можливих фінансових результатів окремими експертами (консультантами, спеціалістами з окремих питань); застосовується у випадку, коли отримати необхідний масив статистичної інформації з якихось причин неможливо або якщо аналогів такого розвитку подій ще не було; не передбачає математичного підтвердження оптимальності рішень;

аналогові методи – полягають у використанні даних про розвиток аналогічних видів діяльності, продуктів (фондів), компаній у минулому; можуть використовуватися звітні документи Компанії за попередні періоди, відкрита інформація баз даних звітності та у ЗМІ тощо.

Оцінювання ризику передбачає формування узагальненого висновку щодо:

вірогідності (ймовірності) настання ризикової події;

рівня загрози виникнення ризику та масштабу (обсягу) його можливих негативних наслідків (збитків), які можуть вплинути на виконання зобов'язань Компанії та/або фондів і визначаються такими якісними термінами як «катастрофічний», «високий», «значний», «середній», «низький», «незначний» тощо;

визначення напряму ризику – ймовірна зміна показника ризику протягом наступного періоду.

7. Операційні сегменти

Протягом 2018 року Фонд здійснював діяльність в одному географічному та бізнес-сегменті, отже Додаток до річної фінансової звітності «Інформація за сегментами» не готувався.

8. Вплив інфляції на монетарні статті

Фонд прийняв рішення не проводити перерахунок фінансової звітності за 2018, 2017, 2016 роки згідно з МСБО 29 «Фінансова звітність в умовах гіперінфляції».

Якісні макроекономічні показники підтверджують висновок, що Україна не є гіперінфляційною країною, але потребує уваги і подальшого контролю на предмет застосування МСБО 29.

9. Події після дати Балансу

Після 31 грудня 2018 року до дати затвердження фінансової звітності не відбувалося подій, які могли би вплинути на фінансовий стан Фонду.

Голова Ради фонду

Мирон Г. Б.

Генеральний директор ТзОВ «КУА «ОПТИМА – КАПІТАЛ»

Щербаков О. В.

Головний бухгалтер ТзОВ «КУА «ОПТИМА – КАПІТАЛ»

Кухар Т.М.